

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Гончар Лариса

Академія праці, соціальних відносин і туризму

Анотація

Охарактеризовано перспективи інклюзивної освіти в окремому вищому навчальному закладі, де студенти з особливими потребами навчаються коштом Фонду соціального захисту інвалідів. Визначено проблеми взаємодії Фонду з вищим навчальним закладом та студентами. Представлено відгуки студентів з проблемами зору, слуху та іншими проблемами щодо їхнього навчання у студентському середовищі.

Abstract

The author characterises the prospects of inclusive education in a separate higher educational institution where students with special needs are taught at a cost of Fund for Social Protection of the Disabled. The problems of interaction between the higher educational institutions, students and Fund are determined. Reviews regarding the study in the student environment of students with visual impairments, hearing impairments and other problems are presented.

Вступ

Проблемами адаптації, реабілітації та інтеграції клієнтів з інвалідністю займалися такі науковці як І. Іванова, А. Капська, К.Холостова та інші. Найбільш актуальними напрямками для дослідження за словами Л. Дітковської [1]. залишаються профорієнтація, навчання, подальше працевлаштування, а також підготовка викладачів для роботи з особами, які мають особливі потреби. Зрозуміло, що майже всі вищі навчальні заклади України мають курси дистанційного навчання для успішного навчання студентів з різними формами інвалідності. Мають місце деякі невизначені моменти інклюзивної освіти у вищому навчальному закладі, що не підлаштований (або не повністю підлаштований) під потреби людей з інвалідністю: взаємодія вищого навчального закладу з Фондом соціального захисту інвалідів, надмірна кількість документів, які подаються вперше (11 наіменувань), необхідність після кожної сесії подавати завірену копію залікової книжки та довідки навчального закладу про відсутність заборгованості, брак співробітників Фонду, які приймають документи тощо. Також, студенти мають соціальні, фізичні та психологічні проблеми у цій взаємодії.

Основні результати

5 липня 2017 року президент України підписав ухвалений 23 травня цього ж року закон «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» [2] щодо осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг». Вперше такі діти, молодь, дорослі мають змогу навчатись безкоштовно не тільки у державних, а й закладах іншої форми власності коштом, наприклад, Фонду соціального захисту інвалідів.

Дослідження проводилось у травні 2018 року. В ньому брали активну участь студенти з особливими потребами: особи з проблемами зору (2 студенти), слуху (4 студенти), з проблемами опорно-рухового апарату та іншими формами інвалідності (3 студенти). Середній вік респондентів – 38 років. 8 з 9 студентів мають вищу освіту. Одна студентка має середню спеціальну освіту. Один студент не працює і стоїть на обліку в Центрі зайнятості. Спеціальності та місця роботи: маркшейдер (безробітний шахтар); бакалавр «Фінанси» (головний спеціаліст департаменту економіки та інвестицій міської ради); бухгалтер (за фахом бухгалтер в косметичній фірмі); інженер, технолог конструктор (працює за фахом як дизайнер вишивки і клеєного малюнку на дитячих виробках для новонароджених); інженер системний аналітик (фрілансер, створення і

підтримка сайтів); менеджер (не працює); інженер-хімік-технолог (офіс-адміністратор); бухгалтер (економіст, банк «Приват»); інженер (працює масажистом).

На першому етапі дослідження зі студентами були обговорені запитання для глибокого інтерв'ю. Студентами запропоновано наступні аспекти: ваш вік, освіта, місце роботи; які переваги особисто для вас має навчання в Академії?; яким чином можна охарактеризувати рівень підтримки вашої освіти в Академії?; які позитивні моменти ви можете відмітити?; з якими труднощами ви зіткнулись під час вступу?; чи можна ваше навчання назвати інклюзивним?; що можна покращити в організації процесу навчання в Академії?

Питання віку, освіти та місць роботи нами було представлено вище. Зазначимо найбільш конструктивні відповіді щодо переваг та позитивних моментів навчання, труднощів при вступі, інклюзивності в освіті, покращання процесу навчання в Академії.

Переваги та позитивні моменти, які зазначили студенти з особливими потребами в освіті: можливість соціалізації (спілкування зі студентами та викладачами); толерантне ставлення з боку викладачів; підтримка інших студентів і надання ними допомоги (навіть у пересуванні); знаходження нових друзів, які підтримують; приклад для власних дітей, самовдосконалення; додаткова реабілітація (приспособлення до життя у суспільстві); розширення професійних знань і навичок; «підняття градусу суспільної свідомості» (просвіта студентів і викладачів). Дані відповіді надали 9 із 9 студентів.

Всі студенти визначили рівень підтримки навчання в Академії як високий або достатній (8 із 9). Зазначимо, що жоден із студентів попри наявні перешкоди не скаржився на труднощі навчання в Академії.

Проблеми, що зазначили слухачі: бюрократія у Київському міському відділенні Фонду соціального захисту інвалідів (невчасна виплата навчального закладу); проблеми проходження в Комісії на підтвердження групи інвалідності (некоректні запитання типу «навіщо вам вища освіта?» тощо).

Можна резюмувати, що:

необхідна підготовка викладачів для роботи з особами, які мають особливі потреби, зокрема з людьми, які мають проблеми зі слухом і зором (так, студенти з проблемами слуху самотужки наймають послуги сурдоперекладача, а студенти з проблемами зору мають програми, що перекладають тексти у доступний для сліпої особи формат);

потрібно продовжувати пристосування навчального закладу з урахуванням безбар'єрного доступу (пандуси, туалети тощо);

налагодити більш конструктивну взаємодію вищого навчального закладу з Фондом соціального захисту інвалідів у сфері подачі документів (для того, щоб студенти з особливими потребами не витрачали зайві зусилля ні на подачу документів, ні на повторне надсилання результатів сесії);

підготувати студентів психологічно до спілкування з працівниками Фонду соціального захисту інвалідів.

Список використаних джерел:

1. Дітковська Л. А. Значення інформаційних технологій у соціальній реабілітації інвалідів // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. К., 2008. № 1. С. 5-9.

2. Закон «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 5 липня 2017 року. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 30, ст.322)